

Undervisernoter: Tilsyn

Plejefamilier, herunder kommunale plejefamilier

Private opholdssteder

Alle typer døgninstitutioner

Socialtilsynenes opgaver i relation til lov om voksenansvar

- Alle plejefamilier
- Alle typer døgninstitutioner
- Private opholdssteder

Undervisernoterne består af to dele:

1. del: Baggrundsviden til underviseren
2. del: Noter til de enkelte dias til undervisningen

Del 1: Baggrundsviden til underviseren

Overskrift	Noter
Anvendelsesområde:	Materialet er målrettet til undervisning af plejefamilier samt ledere og medarbejdere ved private opholdssteder og døgninstitutioner.
Regler i fokus:	Modulet har fokus på § 22 i lov om voksenansvar om registrering og indberetning. <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-top: 10px;"><i>§ 22. Det socialtilsyn, der fører driftsorienteret tilsyn med et anbringelsessted, jf. § 2 i lov om socialtilsyn, fører som led heri tilsyn med anbringelsesstedernes anvendelse af reglerne i denne lov.</i></div>

	<p>Bekendtgørelse om voksenansvar for anbragte børn og unge har i § 25 bestemmelser om socialtilsynenes opgaver.</p> <p>Reglerne om tilsyn er endvidere uddybet i vejledning om voksenansvar for anbragte børn og unge, pkt. 149-156.</p>
Anvendte kilder til materialet:	<ul style="list-style-type: none"> • Lov om voksenansvar for anbragte børn og unge (Lov nr. 619 af 8. juni 2016) • Lov om ændring af lov om social service, lov om socialtilsyn og lov om folkeskolen (Lov nr. 647 af 8. juni 2016) • Forslag til Lov om voksenansvar over for anbragte børn og unge (Lovforslag nr. L 162, Fremsat den 30. marts 2016 af social- og indenrigsministeren) • Lov om ændring af lov om social service, lov om retssikkerhed og administration på det sociale område og lov om voksenansvar for anbragte børn og unge (Lov nr. 1543 af 13. december 2016) • Lov om ændring af lov om socialtilsyn, lov om social service og lov om voksenansvar for anbragte børn og unge (Lov nr. 1544 af 13. december 2016) • Bekendtgørelse om voksenansvar for anbragte børn og unge (Bek. nr. 1707 af 20. december 2016) • Vejledning til lov om voksenansvar for anbragte børn og unge (Vejl. nr. 10370 af 21. december 2016) • Betænkning fra Udvalget om magtanvendelse på anbringelsessteder for børn og unge (Magtanvendelsesudvalget) (Betænkning nr. 1551. Marts 2015) • Konsulentbistand i relation til Magtanvendelsesudvalget Afrapportering. Rambøll, november 2013.
Materialets anvendelse:	<p>Materialet er udarbejdet til undervisning på en kursusdag om reglerne i lov om voksenansvar. Materialet kan endvidere stå som et selvstændigt undervisningsforløb, fx ved en temadag eller lignende. Anvendes materialet til et selvstændigt undervisningsforløb anbefales det, at der indledes med modulet, der giver en generel introduktion til voksenansvarsloven.</p>
Baggrund for lov om voksenansvar for anbragte børn og unge	<p>I juni 2013 nedsatte den daværende regering Udvalget om magtanvendelse på anbringelsessteder for børn og unge (Magtanvendelsesudvalget). Udvalget havde til formål at afklare, beskrive og analysere de etiske, juridiske og praktiske grænsedragninger for anvendelse af magt over for anbragte børn og unge, herunder en analyse af udfordringerne ved det daværende regelsæt. Magtanvendelsesudvalget skulle endvidere komme med forslag til et kommende regelsæt.</p> <p>Baggrunden for nedsættelsen af udvalget var bl.a., at både Folketingets Ombudsmand og Folketingets § 71-tilsyn havde påpeget, at det eksisterende hjemmelsgrundlag for magtanvendelse på børne- og ungeområdet var uklart.</p> <p>Magtanvendelsesudvalget havde en bred sammensætning af medlemmer bl.a. med kommunale og regionale repræsentanter, repræsentanter for relevante organisationer for praksisfeltet samt børneorganisationer samt faglige eksperter. I udvalgsarbejdet deltog tre børneeksperter, som tidligere</p>

har været anbragt. Daværende direktør ved Folketingets ombudsmand Jens Møller fungerede som formand for udvalget. Børnerådet sikrede endvidere yderligere inddragelse af børn og unge gennem tre børneekspertgrupper.

Magtanvendelsesudvalget afgav i marts 2015 betænkning nr. 1551/2015 om Magtanvendelse over for børn og unge, der er anbragt uden for hjemmet.

Magtanvendelsesudvalget anbefalede, at der blev udarbejdet et helt nyt og selvstændigt regelsæt om magtanvendelse over for anbragte børn og unge med en tydeliggørelse af de eksisterende regler, herunder med tydeliggørelse af børn og unges rettigheder i relation til magtanvendelse og andre indgreb i deres selvbestemmelsesret. På enkelte områder anbefalede udvalget en vis udvidelse af adgangen til at gribe ind overfor anbragte børn og unge, herunder muligheden for afværgehjælp og undersøgelse af et barn eller en ung person på sikrede døgninstitutioner. Udvalget tog i sine overvejelser og anbefalinger udgangspunkt i børn og unges grundlæggende rettigheder, herunder retten til omsorg og beskyttelse.

Den 5. november 2015 indgik Regeringen, Socialdemokraterne, Dansk Folkeparti, Liberal Alliance, Alternativet, Radikale Venstre, Socialistisk Folkeparti og Det Konservative Folkeparti en aftale om rammerne for voksenansvar over for anbragte børn og unge (Klare rammer for voksenansvar over for anbragte børn og unge). Aftalen følger op på aftalen om udmøntningen af satspuljen for 2016 for social- og indenrigsområdet. Aftalen ligger sig tæt op ad anbefalingerne fra Magtanvendelsesudvalget, og loven om voksenansvar for anbragte børn og unge er en udmøntning af den politiske aftale.

Lov om voksenansvar har til formål at fastsætte rammer for plejefamilier og personales adgang til, som led i varetagelsen af den daglige omsorg, at anvende magt og foretage andre indgreb i anbragte børn og unges selvbestemmelsesret og sikre de anbragte børn og unges retssikkerhed i forbindelse hermed.

Lov om voksenansvar for anbragte børn og unge regulerer forholdene under anbringelsen, og den indeholder således blandt andet flere af de bestemmelser, der før fandtes i Servicelovens §§ 123-123d samt den tidligere magtanvendelsesbekendtgørelse. Bestemmelser om afgørelser om anbringelse og kriterier for anbringelse på delvis lukkede afdelinger og delvis lukkede institutioner samt sikrede afdelinger og særlig sikrede afdelinger er samlet i servicelovens §§ 63a-63c i kapitel 11 om særlig støtte til børn og unge.

Del 2: Noter til de enkelte dias

Dias 2

Socialtilsynets opgaver - børn og ungeområdet

Socialtilsynene godkender og fører driftsorienteret tilsyn med bl.a.:

- Plejefamilier og kommunale plejefamilier
- Døgntilbud for børn og unge, herunder kommunale og regionale institutioner og private opholdssteder
- Delvis lukkede døgninstitutioner og delvis lukkede afdelinger på døgninstitutioner samt sikrede døgninstitutioner og særligt sikrede afdelinger

Dias 2

Noter: Socialtilsynets opgaver - børn og ungeområdet

§ 4. Socialtilsynet godkender og fører driftsorienteret tilsyn med følgende tilbud:

- 1) Plejefamilier og kommunale plejefamilier efter § 66, stk. 1, nr. 1 og 2, i lov om social service.
- 2) Døgntilbud efter § 66, stk. 1, nr. 5 og 6, og §§ 107-110 i lov om social service samt stofmisbrugsbehandlingstilbud efter §§ 101 og 101 a i lov om social service.
- 3) Tilbud i form af hjælp og støtte efter §§ 83-87, 97, 98 og 102 i lov om social service, når:
 - a) Tilbuddet leveres til beboere i plejeboliger eller lignende boligformer efter andre bestemmelser end nævnt i nr. 2, hvor borgeren er visiteret af kommunalbestyrelsen til ophold i boligen, dog ikke friplejeboliger
 - b) Hjælpen udgår fra servicearealer knyttet til boligerne og ydes af et fast ansat personale
 - c) Tilbuddet til beboerne omfatter i væsentligt omfang støtte efter § 85 i lov om social service
 - d) Tilbuddets målgruppe er personer, der har ophold i boligen på grund af nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller særlige sociale problemer
- 4) Alkoholbehandlingssteder efter sundhedslovens § 141

Stk. 2. Socialtilsynet træffer afgørelse om, hvorvidt det konkrete tilbud er omfattet af godkendelse og driftsorienteret tilsyn efter stk. 1, nr. 3, eller af tilsyn efter § 151 i lov om social service.

Socialtilsynene fører som led i det driftsorienterede tilsyn også tilsyn med anbringelsesstedernes anvendelse af reglerne i lov om voksenansvar jf. lov om voksenansvar § 22

Dias 3

Det driftsorienterede tilsyn

Formålet med det driftsorienterede tilsyn er at sikre, at tilbuddene og plejefamilierne fortsat har den fornødne kvalitet.

Socialtilsynet skal aflægge minimum et tilsynsbesøg om året. I tilbud med flere afdelinger aflægges der besøg på alle afdelinger.

Tilsynsbesøgene kan være anmeldte og uanmeldte.

Socialtilsynene skal indhente relevant information fra forskellige kilder.

Resultatet af det driftsorienterede tilsyn fremgår af Tilbudsportalen.

Socialtilsynene fører som led i det driftsorienterede tilsyn også tilsyn med anbringelsesstedernes anvendelse af reglerne i lov om voksenansvar.

Dias 3	<p>Noter: Det driftsorienterede tilsyn</p> <p>§ 7. Socialtilsynet fører driftsorienteret tilsyn med tilbud, som er nævnt i § 4, stk. 1, for at sikre, at tilbuddene fortsat har den fornødne kvalitet, jf. § 6. Socialtilsynet skal som led i det driftsorienterede tilsyn både føre kontrol med forholdene i tilbuddet og indgå i dialog med tilbuddet, som skal bidrage til at fastholde og udvikle kvaliteten i tilbuddet.</p> <p>Stk. 2. Socialtilsynet skal ved varetagelsen af tilsynsopgaven indhente relevant information, herunder:</p> <ol style="list-style-type: none">1) Aflægge anmeldte og uanmeldte tilsynsbesøg i tilbuddet2) Indhente oplysninger fra tilbuddet, herunder tilbuddets seneste årsrapport, jf. § 12, stk. 43) Indhente oplysninger om tilbud, som er nævnt i § 4, stk. 1, nr. 1-3, fra de kommuner, som har ansvar for de enkelte borgeres ophold i tilbuddet i henhold til lov om social service, jf. §§ 9-9 b i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område4) Indhente oplysninger om tilbud, som er nævnt i § 4, stk. 1, nr. 4, fra de kommuner, som har visiteret borgere til behandlingsstedet i henhold til sundhedslovens § 141, stk. 1,5) Indhente oplysninger fra ansatte og borgere i tilbuddet samt fra andre relevante personer <p>Stk. 3. Socialtilsynet skal som led i det løbende driftsorienterede tilsyn besøge alle omfattede tilbud, jf. § 4, mindst en gang om året. Socialtilsynet skal foretage en konkret vurdering af behovet for antal tilsynsbesøg i hvert enkelt tilbud.</p> <p>Stk. 4. Social- og indenrigsministeren fastsætter nærmere regler om, hvilke forhold der skal inddrages i det driftsorienterede tilsyn.</p> <p>Kvalitetsmodellen findes i bilagene til bekendtgørelsen om socialtilsyn.</p> <p>De 7 temaer for tilbud er:</p> <ul style="list-style-type: none">• Uddannelse og beskæftigelse• Selvstændighed og relationer
--------	---

- Målgruppe, metoder og resultater
- Sundhed og trivsel
- Organisation og ledelse
- Kompetencer
- Fysiske rammer

De 7 temaer for plejefamilier er:

- Uddannelse og beskæftigelse
- Selvstændighed og relationer
- Målgruppe, metoder og resultater
- Sundhed og trivsel
- Familiestruktur og familiedynamik (organisation og ledelse)
- Kompetencer
- Fysiske rammer

Dias 4

Kvalitetsmodellen

Kvalitetsmodellen udgør rammen for socialtilsynets vurdering for kvaliteten af tilbuddet.

Anvendelse af kvalitetsmodellen er lovpligtig.

Kvalitetsmodellen består af 7 temaer. Der er en kvalitetsmodel for hhv. tilbud og plejefamilier.

Temaerne er konkretiseret i en række kvalitetskriterier, der angiver konkrete mål for indsatsen i tilbuddene.

Hvert kvalitetskriterium består af 1 eller flere kvalitetsindikatorer.

Indikatorerne er tegn på, at den kvalitet, som er udtrykt i kriteriet, forekommer i praksis. Indikatorerne bedømmes på en skala fra 1-5.

Dias 4

Noter: **Kvalitetsmodellen**

Dias 5

Kvalitetsmodellens fokus på magtanvendelse

Tilbud

Kriterium 6 omhandler, hvordan tilbuddet forebygger magtanvendelse.

Indikator 6.a. Tilbuddets pædagogiske indsats understøtter, at magtanvendelser så vidt muligt undgås.

Indikator 6.b. Tilbuddet kan håndtere eventuelle magtanvendelser ved at dokumentere og følge op på disse med henblik på løbende læring og forbedring af indsatsen.

Kommunale plejefamilier

Kriterium 6 omhandler, hvordan plejefamilien understøtter barnets fysiske og mentale sundhed og trivsel.

Indikator 6.d. Den kommunale plejefamilie følger op på eventuel anvendelse af fysisk guidning og afværgehjælp med henblik på løbende læring og forbedring af deres indsats.

Dias 5

Noter: Kvalitetsmodellens fokus på magtanvendelse

Tilbud - Uddrag af kvalitetsmodellens tema: Sundhed og trivsel.

Kriterium 6: Tilbuddet forebygger magtanvendelser

Indikator 6.a. gælder ikke:

- Ambulante alkoholbehandlingstilbud efter sundhedslovens § 141
- Ambulante stofmisbrugsbehandlingstilbud efter servicelovens § 101 og § 101 a
- Krisecentre oprettet efter servicelovens § 109
- Forsorgshjem oprettet efter servicelovens § 110
- Efterskoler, frie fagskoler og frie grundskoler med kostafdeling, der er oprettet som anbringelsessteder efter servicelovens § 66, stk. 1, nr. 7

Indikator 6.a: Tilbuddets pædagogiske indsats understøtter, at magtanvendelser så vidt muligt undgås.

Indikator 6.b. gælder ikke:

- Ambulante alkoholbehandlingstilbud efter sundhedslovens § 141
- Ambulante stofmisbrugsbehandlingstilbud efter servicelovens § 101 og § 101 a
- Krisecentre oprettet efter servicelovens § 109
- Forsorgshjem oprettet efter servicelovens § 110
- Efterskoler, frie fagskoler og frie grundskoler med kostafdeling, der er oprettet som anbringelsessteder efter servicelovens § 66, stk. 1, nr. 7

Indikator 6.b: Tilbuddet kan håndtere eventuelle magtanvendelser ved at dokumentere og følge op på disse med henblik på løbende læring og forbedring af indsatsen

Plejefamilieområdet – uddrag af kvalitetsmodellens tema: Sundhed og trivsel

Kriterium 6: Plejefamilien understøtter barnets fysiske og mentale sundhed og trivsel

Indikator 6.a: Barnet trives i plejefamilien

Indikator 6.b. gælder ikke for:

– Plejefamilier, der alene er godkendt til at have børn i aflastning efter servicelovens § 52, stk. 3, nr. 5.

Indikator 6.b: Barnet har med støtte fra plejefamilien adgang til relevante sundhedsydelser.

Indikator 6.c: Plejefamiliens viden og indsats vedrørende barnets fysiske og mentale sundhed modsvarer barnets alder og behov.

Indikatorer 6.d gælder kun kommunale plejefamilier, der er godkendt som generelt egnede af socialtilsynet efter socialtilsynslovens § 5, stk. 1.

Indikator 6.d: Den kommunale plejefamilie følger op på eventuel anvendelse af fysisk guidning og afværgehjælp med henblik på løbende læring og forbedring af deres indsats.

Dias 6

Mulighed for anonym henvendelse

Socialtilsynet skal have et telefonnummer og en e-post adresse, hvor beboere, personale, ansatte og pårørende kan henvende sig om bekymrende forhold i tilbuddet.

Socialtilsynet må ikke overfor tilbuddet eller andre oplyse, at det har modtaget en henvendelse.

Personen der har henvendt sig kan give samtykke til, at tilsynet kan oplyse til tilbuddet eller andre om modtagelsen af henvendelsen.

Anonyme henvendelser kan vedrøre tilbuddets eller plejefamiliens anvendelse af magt overfor de anbragte børn.

Dias 6

Noter: **Mulighed for anonym henvendelse**

§ 11. Socialtilsynet skal have et telefonnummer og en e-postadresse, hvortil et tilbuds personale, beboere, pårørende og andre kan henvende sig anonymt om bekymrende forhold i tilbuddet. Socialtilsynet skal oplyse beboere og ansatte om muligheden for at rette henvendelse til socialtilsynet efter denne bestemmelse.

Stk. 2. Myndigheder og personer, der udøver opgaver efter stk. 1, samt enhver, der i øvrigt yder bistand hertil, har under ansvar efter straffelovens §§ 152-152 e tavshedspligt med hensyn til enhver oplysning, som de under deres virksomhed får kendskab til. Straffelovens § 152 f finder ligeledes anvendelse.

Stk. 3. Socialtilsynet må ikke over for tilbuddet eller andre oplyse, at det har modtaget en henvendelse efter stk. 1.

Samtykke:

Den person der har henvendt sig kan over for socialtilsynet samtykke til, at tilsynet kan oplyse til tilbuddet eller andre om henvendelsen modtagelsen af henvendelsen.

Vedkommende kan også samtykke i, at socialtilsynet over for tilbuddet eller andre oplyser navnet på den, der har rettet henvendelse.

Vedkommende kan også give samtykke til, at socialtilsynet over for tilbuddet eller andre oplyser navnet på den, der har rettet henvendelse.

Anonyme henvendelser kan vedrøre tilbuddets eller plejefamiliens anvendelse af magt overfor de anbragte børn.

Dias 7

Registrering og indberetning til socialtilsynet

Indberetninger om magtanvendelse skal registreres og indberettes til:

- Den kommunalbestyrelse, der har ansvaret for barnet eller den unges ophold på anbringelsesstedet
- Socialtilsynet
- Evt. kommunal eller regional driftsherre
- Indgreb der har fundet sted på en intern skole skal endvidere indberettes til kommunalbestyrelsen i anbringelsesstedets beliggenhedskommune

Indberetningerne danner sammen med øvrige oplysninger baggrund for tilsynets vurdering af, om de kommunale plejefamilier og døgntilbuddene anvender magtindenfor rammerne af lov om voksenansvar.

Ved mistanke om en strafbar handling skal socialtilsynet vurdere om indberetningen giver anledning til tilsynsmæssige overvejelser og om der er rettet henvendelse til politiet.

Dias 7

Noter: Registrering og indberetning til socialtilsynet

Lov om voksenansvar § 21:

§ 21. Magtanvendelse eller andre indgreb i selvbestemmelsesretten efter §§ 8-14, 16, 18 og 20 og magtanvendelse i øvrigt skal registreres og indberettes af anbringelsesstedet til den kommunalbestyrelse, der har ansvaret for barnets eller den unges ophold på anbringelsesstedet, jf. §§ 9 og 9 a i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, og til det socialtilsyn, der fører driftsorienteret tilsyn med anbringelsesstedet, jf. § 2 i lov om socialtilsyn.

Stk. 2. Barnet eller den unge, der har været udsat for magtanvendelse eller andre indgreb i selvbestemmelsesretten, skal gøres bekendt med indberetningen og have lejlighed til at udtale sig om episoden.

Stk. 3. Ved magtanvendelse eller andre indgreb i selvbestemmelsesretten efter stk. 1, der har fundet sted på en intern skole på et opholdssted eller en døgninstitution efter § 66, stk. 1, nr. 5 og 6, i lov om social service, skal anbringelsesstedet endvidere foretage indberetning til kommunalbestyrelsen i anbringelsesstedets beliggenhedskommune.

Stk. 4. Ved magtanvendelse eller andre indgreb i selvbestemmelsesretten efter stk. 1, der har fundet sted på et kommunalt eller regionalt anbringelsessted, skal anbringelsesstedet endvidere orientere den kommunale eller regionale driftsherre om magtanvendelsen.

Stk. 5. Social- og indenrigsministeren kan fastsætte nærmere regler om registrering og indberetning efter stk. 1-4.

Forklaring: Øvrig magtanvendelse er brug af magtanvendelse, som ikke er hjemlet i loven. Den anbringende kommune og socialtilsynet vil herefter vurdere om episoden skal have evt. konsekvenser i forhold til hhv. anbringelsen og godkendelsen

Dias 8

Socialtilsynets sanktionsmuligheder

Når forholdene i det enkelte tilbud tilsiger det, kan socialtilsynet træffe afgørelse om:

- Skærpet tilsyn i højst 3 måneder ad gangen
- Skærpet tilsyn skal oplyses på Tilbudsportalen.dk
- Afgørelse om skærpet tilsyn skal ledsages af påbud
- Der kan udstedes påbud, hvis overholdelse kan gøres til en betingelse for fortsat godkendelse
- Ophør af godkendelsen, hvis tilbuddet ikke længere opfylder betingelserne for godkendelse

Et tilbud eller en plejefamilies godkendelse bortfalder efter hhv. 2 og 3 år, hvis tilbuddet ikke har været anvendt.

Socialtilsynets afgørelser kan påklages til Ankestyrelsen

Dias 8

Noter: Socialtilsynets sanktionsmuligheder

Lov om socialtilsyn § 8

§ 8. Socialtilsynet skal træffe afgørelse om skærpet tilsyn, når forholdene i det enkelte tilbud tilsiger det. Afgørelse om skærpet tilsyn træffes for 3 måneder ad gangen og oplyses på Tilbudsportalen. Som led i en afgørelse om skærpet tilsyn skal socialtilsynet udstede påbud, jf. stk. 2.

Stk. 2. Socialtilsynet kan træffe afgørelse om at udstede påbud, hvis overholdelse kan gøres til en betingelse for fortsat godkendelse. Socialtilsynet skal fastsætte en frist for et påbuds overholdelse.

Stk. 3. Social- og indenrigsministeren fastsætter nærmere regler om, hvornår der kan iværksættes skærpet tilsyn, og hvornår der kan gives påbud.

Uddrag af lov om socialtilsyn § 5.

Stk. 6. Socialtilsynet kan træffe afgørelse om ophør af godkendelsen af et tilbud, hvis tilbuddet ikke længere opfylder betingelserne for godkendelse, jf. § 6.

Stk. 7. Godkendelsen bortfalder, hvis tilbuddet ikke har været benyttet til det godkendte formål i en sammenhængende periode på 2 år, dog 3 år for plejefamilier og kommunale plejefamilier, jf. § 66, stk. 1, nr. 1 og 2, i lov om social service.

Lov om socialtilsyn § 10

Hvis socialtilsynet bliver opmærksomt på bekymrende forhold i et tilbud, som er nævnt i § 4,

Stk. 1, nr. 1-3, skal socialtilsynet underrette de kommuner, som har ansvar for de enkelte borgeres ophold i tilbuddet i henhold til lov om social service, jf. §§ 9-9 b i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, når disse borgere kan blive berørt.

Bekendtgørelse om lov om voksenansvar § 23

Hvis der er begrundet mistanke om, at der er foretaget en handling, der er undergivet påtale, herunder et eventuelt strafansvar, skal anbringelsesstedets leder eller dennes stedfortræder eller den kommunale plejefamilie straks registrere hændelsen på det skema, der fremgår af bilag 1 a eller 1 b, og uden ugrundet ophold sende indberetning herom til det socialtilsyn, der fører det driftsorienterede tilsyn med tilbuddet, jf. § 2 i lov om socialtilsyn. Socialtilsynet skal vurdere, om indberetningen giver anledning til tilsynsmæssige overvejelser, herunder, om der er rettet henvendelse til politiet.